

Consiliul Superior al Magistraturii
Judecătoria Chișinău
(sediul BUIUCANI)

MD-2004, mun. Chișinău,
str. M. Viteazul, 2
tel./fax 022-29-51-20

The Supreme Council of Magistrates
Chișinău District Court
(Buiucani Office)

MD-2004, Chișinău,
2nd Mihai Viteazul street
Tel. number/fax 022-29-51-20

Nr.3-157/2018 din 04.05.2018

Domnului Mihai POALELUNGI,
Președinte al Curții Constituționale

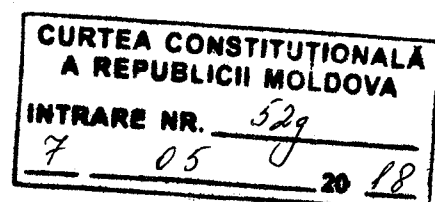
În conformitate cu prevederile art.135 alin.(1) lit.lit.a), g) din Constituție, Hotărârii Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016, Vă expediem sesizarea depusă de către reclamanții Dron Ion, Vuico Angela, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la anularea deciziei nr.1 din 05.04.2018 și obligarea emiterii deciziei de înregistrare a Partidului Politic „Pentru Oameni, Natură și Animale”, pentru controlul constituționalității prevederilor art.8 alin.(1) lit.d) din Legea nr.294-XVI din 21.12.2007 privind partidele politice.

Anexă: - actul de sesizare cu anexe pe 11 file;
- încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 02.05.2018 pe 4 file.

Cu înalte considerațiuni,

Judecător în Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)

Dorin Dulghieru

Î N C H E I E R E

02 mai 2018

municipiul Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)

Instanța de judecată

avînd în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
grefier

Dorin Dulghieru

Lidia Oprea

examinînd în sediul instanței, în ședință de judecată publică cererea de chemare în judecată depusă de către Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la anularea deciziei nr.1 din 05.04.2018 și obligarea emiterii deciziei de înregistrare a Partidului Politic „Pentru Oameni, Natură și Animale”, -

a c o n s t a t a t :

La data de 12.04.2018, Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav s-au adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la anularea deciziei nr.1 din 05.04.2018 și obligarea emiterii deciziei de înregistrare a Partidului Politic „Pentru Oameni, Natură și Animale”.

În motivarea acțiunii au indicat reclamanții că, la 07.02.2018, la adunarea de constituire, s-a decis fondarea și înregistrarea Partidului Politic „Pentru Oameni, Natură și Animale”, iar la 08.02.2018 a fost depusă la Ministerul Justiției cererea și setul de acte pentru înregistrarea partidului respectiv, însă a fost restituită fără luarea unei decizii pe fond.

Au mai indicat reclamanții că, la 21.03.2018, au depus repetat aceeași cerere împreună cu actele suplimentare solicitate, însă prin decizia nr.1 din 05.04.2018, emisă de către Ministerul Justiției, s-a refuzat în înregistrarea Partidului Politic „Pentru Oameni, Natură și Animale”.

Potrivit reclamanților, refuzul a fost motivat prin faptul că, partidul nu s-a conformat dispozițiilor art.8 alin.(1) lit.d) al Legii privind partidele politice și anume, nu a prezentat lista membrilor partidului cu un număr de patru mii persoane.

Consideră reclamanții că, refuzul Ministerului Justiției de a nu înregistra un partid politic pentru nerespectarea condiției numărului minim de patru mii de membri, domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din aceste unități, constituie o ingerință clară în drepturile reclamanților garantate de art.41 din Constituție și art.11 din Convenție, or din conținutul art.41 din Constituție nu rezidă dreptului de asociere condiționat cu condiția asocierii a patru mii de persoane.

În acest sens au făcut trimitere reclamanții și la Ghidul și raportul explicativ privind legislația referitoare la partidele politice a Comisiei de la Veneția, precum și jurisprudența Curții de la Strasbourg, notînd astfel inadmisibilitatea limitării dreptului la asociere.

În drept acțiunea a fost întemeiată pe dispozițiile art.41 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, art.1 alin.(2), art.art.2, 3, 5 lit.a), art.art.11, 16 alin.(2), art.17 alin.(1), art.art.19, 25 alin.(1) lit.b) din Legea contenciosului administrativ, art.8 alin.(4) al Legii privind partidele politice, art.art.166, 167 Cod de procedură civilă.

În ședința de judecată din 02.05.2018 au solicitat reclamanții Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav atragerea în proces în

calitate de copîrît a Agenției Servicii Publice, invocînd în acest sens că, odată cu operarea modificărilor în Legea privind partidele politice, anume Agenția Servicii Publice este organul competent în înregistrarea partidelor politice și nu Ministerul Justiției.

Totodată, reclamanții Dron Ion și Vuico Angela au depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, solicitînd ridicarea excepției de constituționalitate a prevederilor art.8 alin.(1) lit.d) din Legea nr.294-XVI din 21.12.2007 privind partidele politice și admiterea cererii de sesizare a Curții Constituționale în acest sens.

În motivarea cererii au invocat reclamanții că, pe fondul speței, Ministerul Justiției a refuzat înregistrarea formațiunii politice litigante pe motivul neconformării prevederilor art.8 alin.(1) lit.d) din Legea nr.294-XVI din 21.12.2007 privind partidele politice prin neprezentarea listei membrilor partidului în număr de patru mii de persoane, însă din conținutul 41 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova nu statuează realizarea dreptului de asociere cu condiția asocierii a patru mii de persoane.

Pe cale de consecință, consideră reclamanții că, pentru o justă și competentă judecare a litigiului, urmează a fi sesizată și obținută poziția Curții Constituționale în acest sens, invocîndu-se că, dreptul reclamanților de a sesiza Curtea este conținutul în Hotărîrea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016.

Reprezentantul pîrîtului Ministerul Justiției, Daniel Pantea fiind prezent în ședința de judecată nu a obiectat împotriva admiterii demersurilor înaintate de reclamanți.

Audiind participanții la proces, studiind materialele pricinii, instanța de judecată consideră necesar de a atrage în proces în calitate de copîrît Agenția Servicii Publici, precum și de a ridica excepția de neconstituționalitate, cu remiterea Curții Constituționale a dosarului și sesizarea depusă de către reclamanți, reieșind din următoarele considerente.

Potrivit alienatului (1) art.59 CPC, parte în proces (reclamant sau pîrît) poate fi orice persoană fizică sau juridică prezumată, la momentul intentării procesului, ca subiect al raportului material litigios.

În conformitate cu prevederile art.62 alin.(1) și (2) CPC, coparticiparea procesuală este obligatorie dacă examinarea pricinii implică soluționarea chestiunii cu privire la drepturile sau obligațiile mai multor reclamanți și/sau pîrîți atunci cînd: a) obiectul litigiului îl constituie drepturile și obligațiile comune ale mai multor reclamanți sau pîrîți; b) drepturile și obligațiile reclamanților sau pîrîților decurg din aceleași temeuri de fapt sau de drept.

Conform prevederilor art.185 alin.(1) lit.a) CPC, judecătorul, în faza de pregătire a pricinii pentru dezbateri judiciare, soluționează problema intervenirii în proces a coreclamanților, copîrîților și intervenienților.

În speță instanța de judecată notează că, la data depunerii acțiunii, reclamanții Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav pretindeau anularea deciziei Ministerului Justiției cu privire la refuzul de a înregistra Partidul Politic „Pentru Oameni, Natură și Animale” și obligarea emiterii deciziei de înregistrare a acestuia.

Calitatea de pîrît în acest sens i-a fost atribuită Ministerului Justiției în condițiile în care anume Ministerul Justiției dispunea de atribuțiile de înregistrare și, după caz, refuzare în înregistrarea unui partid politic.

Din textul art.8 al Legii nr.294 din 21.12.2007 privind partidele politice, se desprinde cert că, odată cu intrarea în vigoare a modificărilor din 20.04.2018, atribuțiile de a înregistra sau refuza înregistrarea unui partid politic îi revine Agenției Servicii Publice.

În acest sens, pornind de la faptul că, reclamanții pretind anularea refuzului de înregistrare a partidului politic nominalizat și, ca rezultat obligarea la înregistrarea acestuia, luând în considerație că, competența de a înregistra un partid politic îi revine anume Agenției Servicii Publice, în măsura în care reclamanții solicită atragerea acestuia în proces în calitate de copîrît, este certă necesitatea atragerii în proces în calitate de copîrît Agenția Servicii Publice.

În conformitate cu prevederile art.12¹ alin.(1) CPC, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Conform Hotărîrii Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016, pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

Înalta Curte a statuat că, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alineatul (1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărîre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.

Drept urmare a celor justificate, ținînd cont de faptul că, obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, fiind o lege organică, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și Curtea Constituțională nu s-a expus anterior referitor la prevederile care se invocă a fi neconstituționale, instanța va prezenta Curții Constituționale sesizarea depusă de către reclamanții Dron Ion și Vuico Angela.

Concomitent, ținînd cont de dispozițiile alin.(3) art.12¹ CPC, potrivit căruia din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și pînă la adoptarea hotărîrii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărîrii pronunțate se suspendă și art.260 alin.(1) lit.e) CPC, care indică că instanța judecătorească este obligată să suspende procesul în cazul ridicării

excepției de neconstituționalitate, procesul în pricina civilă din speță urmează a fi suspendat.

În conformitate cu prevederile art.60, art.62, art.183 alin.(2) lit.c), 185 alin.(1) lit.a), art.12¹, art.260, 263, 269-270 CPC, instanța de judecată,-

d i s p u n e:

Cererea depusă de către reclamantii Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav cu privire la atragerea Agenției Servicii Publice în calitate de copîrît, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la anularea deciziei nr.1 din 05.04.2018 și obligarea emiterii deciziei de înregistrare a Partidului Politic „Pentru Oameni, Natură și Animale” se admite.

Se atrage Agenția Servicii Publice, în calitate de copîrît, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la anularea deciziei nr.1 din 05.04.2018 și obligarea emiterii deciziei de înregistrare a Partidului Politic „Pentru Oameni, Natură și Animale”.

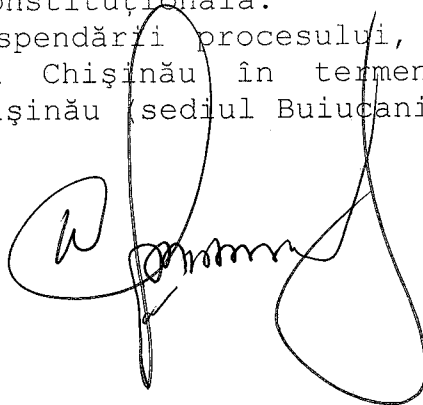
Se ridică excepția de neconstituționalitate depusă de către reclamantii Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav pentru controlul constituționalității prevederilor art.8 alin.(1) lit.d) din Legea nr.294-XVI din 21.12.2007 privind partidele politice.

Se remite după competență Curții Constituționale sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, depusă de către reclamantii Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Agenția Servicii Publice cu privire la anularea deciziei nr.1 din 05.04.2018 și obligarea emiterii deciziei de înregistrare a Partidului Politic „Pentru Oameni, Natură și Animale”.

Procesul în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Agenția Servicii Publice cu privire la anularea deciziei nr.1 din 05.04.2018 și obligarea emiterii deciziei de înregistrare a Partidului Politic „Pentru Oameni, Natură și Animale”, se suspendă pînă la adoptarea hotărîrii de către Curtea Constituțională.

Încheierea, în partea suspendării procesului, poate fi atacată cu recurs la Curtea de Apel Chișinău în termen de 15 zile, prin intermediul Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani).

Președintele ședinței,
judecătorul

Dorin Dulghieru

102
P/CC

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

I - AUTORII SESIZĂRII

1. Nume/ Prenume: **Dron Ion**
Ocupația: **Avocat**
Adresa: **MD-2005, str. Bănulescu Bodoni 57/1 bir. 421, mun. Chișinău,**
Telefon/ email: **+ 37369122510; +37369187772; idron@yahoo.com**

2. Nume/Prenume: **Vuico Angela**
Ocupația: **Avocat**
Adresa: **mun. Chișinău, str. Zelinschi,42, ap.23**
Telefon/email: **tel: 079907017 email: avocat.vuico@gmail.com**

II - OBIECTUL SESIZĂRII

Articolul 8 alin.(1) lit.d) din Legea privind partidele politice nr.294 din 21 decembrie 2007. Dispozițiile contestate prevăd că, pentru a fi înregistrat un partid politic, trebuie depuse câteva documente la Agenția Servicii Publice, printre care și actul de constituire însoțit de lista membrilor partidului politic, *al căror număr nu poate fi mai mic de patru mii*, actele de constituire ale organizațiilor teritoriale ale partidului, lista delegaților participanți la congresul de constituire. La momentul constituirii partidului, *membrii acestuia trebuie să fie domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate.*

III - CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

În fapt, la 07 februarie 2018, la Adunarea de constituire, grupul de inițiativă în componență: Dron Ion, Vuico Angela, Marcu Irina, Chistol Ion, Anghelici Veaceslav, Zgherea Marcel și Savca Eugeniu au decis fondarea și înregistrarea Partidului Politic "Pentru Oameni, Natură și Animale".

La 08 februarie 2018 au depus la Ministerul Justiției cererea și setul de acte pentru înregistrarea Partidului Politic "Pentru Oameni, Natură și Animale", însă cererea a fost restituită fără o decizie pe fond.

La 21 martie 2018 grupul de inițiativă a depus o cerere repetată, cu actele suplimentare solicitate pentru înregistrarea Partidului Politic "Pentru Oameni, Natură și Animale".

La 05 aprilie 2018, prin Decizia nr.1 Ministerul Justiției a dispus: "Se refuză înregistrarea Partidului Politic "Pentru Oameni, Natură și Animale"

Refuzul este motivat prin faptul că Partidului Politic "Pentru Oameni, Natură și Animale" nu s-a conformat dispozițiilor art.8 alin.(1) lit.d) din Legea nr.294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice adică, nu a prezentat lista membrilor partidului politic cu un număr de patru mii persoane.

La 12 aprilie 2018, membrii grupului de inițiativă: Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav au depus la judecătoria Chișinău (sediul Buiucani) o cerere de chemare în judecată prin care solicită:

1. Emiterea unei hotărâri prin care să fie anulată în tot decizia Ministerului Justiției nr.1 din 05 aprilie 2018 prin care a fost dispus: "Se refuză înregistrarea Partidului Politic "Pentru Oameni,

Natură și Animale” .

2. A obliga Ministerul Justiției și Agenția Servicii Publice să adopte decizia de înregistrare a Partidului Politic ”Pentru Oameni, Natură și Animale” în temeiul actelor de constituire depuse pe 21 martie 2018 la Ministerul Justiției .

În cadrul ședinței de judecată, în instanța de fond, reclamantul Dron Ion a depus cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor articolului 8 alin.(1) lit.d) din Legea privind partidele politice nr.294 din 21 decembrie 2007.

IV - EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Dispozițiile art.8 alin.(1) lit.d) din Legea nr.294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice contravin articolului 41 din Constituție și articolului 11 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

(Expunerea argumentelor este pe 5 file alăturate la prezenta sesizare)

V - CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Curtea Constituțională să declare neconstituțional articolul 8 alin.(1) lit.d) din Legea privind partidele politice nr.294 din 21 decembrie 2007, în speță a condiției numărului minim de patru mii de membri pentru înregistrarea unui partid politic și a condiției domicilierei în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate.

VI – LISTA DOCUMENTELOR

- 1.Expunerea pretenției încălcări a Constituției și argumentele în sprijinul acestor afirmații – 5 file;
2. Copia Hotărârii Curții Constituționale din România nr.75 din 26.02.2015;

Semnat, 02 mai 2018

Dron Ion

Vuico Angela

EXCEPȚIE DE NECONSTITUȚIONALITATE

Această excepție de neconstituționalitate are ca obiect articolul 8 alin. (1) lit. d) din Legea privind partidele politice nr. 294 din 21 decembrie 2007. Dispozițiile legale pe care le contestăm în fața Curții Constituționale prevăd că, pentru a fi înregistrat un partid politic, trebuie depuse câteva documente la Ministerul Justiției, printre care și actul de constituire însoțit de lista membrilor partidului politic, **al căror număr nu poate fi mai mic de patru mii**, actele de constituire ale organizațiilor teritoriale ale partidului, lista delegaților participanți la congresul de constituire. La momentul constituirii partidului, **membrii acestuia trebuie să fie domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate.**

Considerăm că aceste condiții nu constituie măsuri necesare într-o societate democratică. În opinia noastră, ele contravin articolului 41 din Constituție și articolului 11 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Articolul 41 alin. (1) din Constituție prevede că cetățenii se pot asocia liber în partide, iar articolul 11 parag. 1 din Convenția Europeană stabilește că orice persoană are dreptul la libertatea de asociere.

În continuare, vom prezenta principalele argumente împotriva acestor condiții legale.

1. *Standarde soft law:*

În Ghidul și raportul explicativ privind legislația referitoare la partidele politice: unele chestiuni specifice (Doc. CDL-AD(2004)007rev din 15 aprilie 2004), Comisia de la Veneția a făcut următoarele recomandări:

„... B. Înregistrarea ca pas necesar a fi parcurs pentru recunoașterea unei asociații drept partid politic, pentru participarea unui partid la alegerile generale sau pentru finanțarea din fonduri publice a unui partid nu echivalează, *per se*, cu o încălcare a drepturilor protejate în baza articolului 11 și 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Cu toate acestea, orice condiții legate de înregistrare trebuie să fie 'necesare într-o societate democratică' și proporționale cu scopul urmărit de măsurile în discuție. **Statele care impun proceduri de înregistrare pentru partidele politice ar trebui să se abțină de la impunerea unor condiții excesive pentru reprezentarea în teritoriu a partidelor politice, ca și pentru numărul minim de membri.** Caracterul democratic sau nedemocratic al organizării partidului nu ar trebui să fie, de principiu, un motiv pentru neînregistrarea acestuia. Înregistrarea partidelor politice ar trebui interzisă doar în cazurile clar indicate în Ghidul privind interzicerea partidelor politice și măsurile analoge, i.e. atunci când este susținută sau se folosește violența ca mijloc politic de răsturnare a ordinii constituționale democratice, prin subminarea drepturilor și a libertăților garantate de constituție. Simplul fapt că se susține modificarea pașnică a Constituției nu este suficientă pentru respingerea înregistrării.

C. Orice condiții pentru activitatea partidelor politice, ca premisă pentru menținerea statutului de partid politic și pentru controlul acestora trebuie stabilită în baza aceluiași standard al caracterului 'necesar într-o societate democratică'. **Autoritățile publice ar trebui să se abțină de la orice control politic sau de alt gen excesiv în privința activităților partidelor politice, cum ar fi numărul de membri, numărul și frecvența**

congreselor și ale întrunirilor de partid, activitatea ramurilor și a subdiviziunilor teritoriale.

D. Autoritățile statale ar trebui să rămână neutre în procesul de stabilire și de înregistrare și în ceea ce ține de activitățile partidelor politice, și să se abțină de la aplicarea oricărei măsuri care ar putea privilegia anumite forțe politice și le-ar putea discrimina pe altele. Tuturor partidelor politice trebuie să li se acorde șanse egale pentru a participa în alegeri.

E. Orice ingerință a autorităților publice în activitatea partidelor politice, cum ar fi refuzul de a le înregistra și privarea de statutul de partid politic dacă un anumit partid nu a reușit să obțină reprezentare în corpurile legislative ar trebui motivată, iar legislația ar trebui să prevadă posibilitatea partidului de a contesta o asemenea decizie sau de a intenta o acțiune în fața tribunalelor.

... a. Înregistrarea partidelor politice

10. ... Condițiile pentru înregistrare diferă de la stat la stat. Înregistrarea poate fi considerată drept o măsură de informare a autorităților despre fondarea unui partid, ca și despre intenția sa de a participa la alegeri și, în consecință, de a beneficia de avantajele oferite partidelor politice ca un tip special de asocieri. **Însă condițiile vaste pot ridica pragul de înregistrare la un nivel nerezonabil, fapt care poate să nu fie conform cu Convenția Europeană.** Orice prevederi în legătură cu înregistrarea trebuie să fie necesare într-o societate democratică și proporționale cu scopul urmărit de măsurile în discuție.

... 18. În anii recentți, rolul numărului crescut de partide politice ca asocieri care exprimă voința diferitor părți ale societății a fost reconsiderat în mod pozitiv.

„Prevenirea existenței unui număr excesiv de partide în sistemul electoral ar părea cea mai efektivă și mai puțin reproșabilă metodă, în măsura în care sunt în discuție drepturile politice. Tendința generală este să se evite restricționarea numărului de partide prin improvizarea termenilor și a condițiilor care reglementează înregistrarea, pentru că refuzul de a înregistra un partid reprezintă adesea un mod convenabil pentru autorități de a scăpa de un concurent care este mai degrabă supărător, decât insignifiant.” [CDL-EL(2002)1, ch. II.4.1].

În raportul intitulat „Comentarii privind proiectul de lege privind partidele politice din Moldova”, aprobat de Comisia de la Veneția la cea de-a 71-a sesiune plenară a sa (Doc. CDL-AD(2007)025, din 8 iunie 2007), Comisia de la Veneția a criticat cerințele conținute în proiectul de lege legate de condiția impusă partidelor politice din Republica Moldova de a nu avea mai puțin de 5000 de membri în cel puțin jumătate din unitățile teritorial-administrative și mai puțin de 150 de membri domiciliați în fiecare dintre unitățile teritorial-administrative menționate. **În acest raport s-a constatat că cerințele erau neobișnuit de ridicate, în comparație cu alte democrații din vestul Europei și aproape imposibil de îndeplinit pentru orice asociație locală.** Tot aici s-a subliniat că cerința existenței unui sprijin în toată țara discriminează partidele care au o bază la nivel regional.

2. Standardele stabilite de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în această materie:

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a efectuat un studiu comparativ al legislației a 21 de state membre ale Consiliului European. 13 din aceste state impun condiția unui

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a efectuat un studiu comparativ al legislației a 21 de state membre ale Consiliului Europei. 13 din aceste state impun condiția unui număr minim de membri pentru partidele politice. Pentru a obține înregistrarea, partidele politice trebuie să demonstreze că au un anumit număr de membri fondatori. Minimul cerut variază de la 30, în Turcia, și 100, în Croația, la 5000 (astăzi 4000), în Moldova, și 25000, în România. Cinci state (Austria, Franța, Germania, Italia și Spania) nu impun un număr minim de membri pentru partidele politice. Deși nu stabilesc condiția existenței unui număr de membri, alte trei state condiționează înregistrarea unui partid politic de prezentarea unui anumit număr de semnături în sprijinul acestuia (5000 în Finlanda și Norvegia și 10000 în Ucraina). Numai în două state există cerința legală ca un partid politic să aibă ramuri într-un anumit număr de regiuni (în mai mult de o jumătate de regiuni în Ucraina și în toate regiunile în Armenia). Legislația altor două state cere ca partidele politice să aibă membri care domiciliază într-un anumit număr de regiuni (nu mai puțin de o sută cincizeci membri în mai mult de jumătate de regiuni în Republica Moldova și nu mai puțin de șapte sute de membri în cel puțin optsprezece regiuni în România).

Așa cum am sugerat mai sus, articolul 41 din Constituție trebuie interpretat prin prisma standardelor pe care le impune articolul 11 din Convenție. Faptul că cetățenii trebuie să poată înființa o entitate juridică pentru acționa în mod colectiv într-o sferă de interese comune reprezintă unul dintre cele mai importante aspecte ale dreptului la liberă asociere garantat de articolul 11, fără de care acest drept ar fi privat de orice semnificație. Curtea Europeană a reținut, în jurisprudența sa, că modul în care stabilește legislația națională această libertate și aplicarea ei în practică de către autorități dezvăluie starea democrației din statul în discuție (vezi *Sidiropoulos și alții v. Grecia*, hotărârea din 10 iulie 1998, §40).

Competența limitării libertății de asociere trebuie exercitată cu moderație, iar excepțiile de la regula libertății de asociere trebuie interpretate în mod strict. Doar motivele convingătoare și constrângătoare pot justifica restricțiile impuse acestei libertăți (*Stankov și Organizația Macedoniană Unită Ilinden v. Bulgaria*, 2 octombrie 2001, §84).

Curtea Europeană a subliniat cu mai multe ocazii rolul esențial jucat într-un regim democratic de către partidele politice care se bucură de libertățile și de drepturile garantate de articolul 11 și de articolul 10 din Convenție. Partidele politice constituie o formă de asociere esențială pentru funcționarea adecvată a democrației. În lumina rolului judecat de către partidele politice, orice măsură luată împotriva lor afectează libertatea de asociere și, în consecință, democrația din statul în discuție (*Refah Partisi (Partidul Bunăstării) și alții v. Turcia* [MC], 13 februarie 2003, §87).

3. Existența unei ingerințe:

Considerăm că refuzul Ministerului Justiției de a ne înregistra ca partid politic pentru că nu respectăm condiția numărului minim de patru mii de membri, domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate, constituie o ingerință clară în drepturile noastre garantate de articolul 41 din Constituție și de articolul 11 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

de constituire al acestuia nu este însoțit de lista membrilor partidului politic, al căror număr nu poate fi mai mic de patru mii, membri care trebuie să fie domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate.

Ingerința este, așadar, prevăzută de lege.

5. Existența unui scop legitim pe care urmărește să-l realizeze ingerința și necesitatea acesteia într-o societate democratică:

Cerința unui număr minim de membri nu reprezintă o practică inedită în rândul statelor membre ale Consiliului Europei. Legislația a cel puțin 13 state stabilește condiția unui număr minim de membri pentru partidele politice.

Deși nu cunoaștem conținutul notei de fundamentare a Legii privind partidele politice, putem intui care este scopul legitim urmărit prin impunerea unui număr minim de membri pentru partidele politice, care trebuie să fie domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate. De obicei, scopul legitim urmărit în astfel de cazuri, este nevoia de a consolida partidele politice și de a le limita numărul pentru a evita cheltuielile disproporționate din bugetul de stat în timpul campaniilor electorale și pentru a preveni fragmentarea parlamentară excesivă, promovându-se astfel stabilitatea sistemului politic.

Trebuie menționat că în Republica Moldova partidele politice nu pot beneficia în mod necondiționat de finanțare din partea statului. În acest sens, articolul 27 din Legea privind partidele politice și Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin hotărârea CEC nr. 4401 din 21 decembrie 2015 stabilesc condiții suficient de restrictive. Astfel, existența unui anumit număr de partide politice minore sprijinite de părți mici ale populației nu ar reprezenta o sarcină financiară considerabilă pentru bugetul statului. Oricum, considerentele financiare nu pot servi ca justificare pentru limitarea numărului de partide politice și pentru a permite doar supraviețuirea partidelor mari, populare (*Partidul Republican din Rusia v. Rusia*, 12 aprilie 2011, § 112).

Cu privire la prevenirea unei fragmentări parlamentare excesive, introducerea unui prag electoral este suficientă. Curtea Europeană, de exemplu, nu este convinsă că pentru evitarea unei fragmentări parlamentare excesive este necesară impunerea unor restricții cum ar fi numărul minim de membri, pentru a se limita numărul de partide politice îndreptățite să participe la alegeri (*Partidul Republican din Rusia v. Rusia*, 12 aprilie 2011, § 113).

Aceste măsuri pe care le contestăm prin prezenta excepție de neconstituționalitate au un impact evident pentru posibilitatea unor forțe politice de a participa în mod efectiv la procesul politic și afectează, așadar, pluralismul. Noi urmărim ca, prin înregistrarea partidului nostru, să contribuim în mod concret în vederea unei mai bune reglementări a situației animalelor în Republica Moldova, începând de la câinii comunitari și de la protecția animalelor domestice de violența aplicată de stăpânii lor și terminând cu protecția animalelor sălbatice. Este important să se asigure accesul la arena politică și pentru partide ca al nostru, fapt care ar permite reprezentarea electoratului care dorește o protecție efectivă a animalelor în Republica Moldova, acordând atenție

preocupărilor acestui electorat și apărându-i interesele (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Partidul Popular Creștin Democrat v. Moldova*, 14 februarie 2006, § 67).

A ne refuza înregistrarea prin impunerea acestor condiții prevăzute de lege echivalează cu negarea posibilității unor grupuri minoritare ale societății de a participa la alegeri pentru a-și reprezenta electoratul, cu ignorarea principiului potrivit căruia interesele individuale nu trebuie subordonate, decât cu anumite ocazii și în mod justificat, celor de grup. Acest principiu afirmă faptul că democrația nu presupune, pur și simplu, prevalența viziunilor majorității întotdeauna. Trebuie asigurat un echilibru care garantează tratamentul corect și potrivit al minorităților și care evită orice abuz de poziție dominantă.

Noi nu considerăm că aceste condiții foarte restrictive au la bază motive deosebit de convingătoare. Ele au un caracter foarte general și atemporal, deși situația din Republica Moldova s-a schimbat profund. De regulă, când este vorba despre restricțiile din materie electorală, Curtea Europeană acceptă analizele de la caz la caz, în funcție de programul și de conduita fiecărui partid politic, dar și de situația existentă într-un anumit stat.

Nu ne putem explica de ce trebuiau instituite condiții atât de drastice, de vreme ce, pe lângă faptul că este unul redus, numărul populației Republicii Moldova este în continuă scădere, iar fenomenul migrației sat-oraș este în creștere. Numărul de 4000 de membri pentru un partid politic este exagerat, iar regula domicilierei acestora în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate nu-și găsește sprijin în realitatea existentă la noi. Practic, un număr foarte mare de cetățeni ai Republicii Moldova locuiesc, în prezent, în afara țării, iar dintre cei rămași în țară, majoritatea locuiesc în Chișinău.

Prin urmare, considerăm că regula caracterului strict al interpretării excepțiilor stabilite pentru libertatea de asociere, bazată pe o analiză *in concreto*, nu a fost respectată atunci când legislatorul a reglementat dispozițiile legale pe care le contestăm acum.

Nu există motive convingătoare și constrângătoare care să le justifice.

Condițiile legale contestate sunt foarte drastice, iar acest caracter le face să reprezinte o practică atipică pentru democrațiile europene, după cum o relevă studiul Curții Europene sus-menționat.

În consecință, îi solicităm Curții Constituționale să declare neconstituțional articolul 8 alin. (1) lit. d) din Legea privind partidele politice nr. 294 din 21 decembrie 2007, în speță a condiției numărului minim de patru mii de membri pentru înregistrarea unui partid politic și a condiției domicilierei în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate.

Ion Druc
Ange la
Vucor
E. Apas